

Staben

SOCIALTJÄNSTFÖRVALTNINGEN
STOCKHOLMS STAD

Handläggare: Gunilla Olofsson

Tfn: 508 25 605

Olli Puhakka

Tfn: 508 43 023

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2007-04-04

SOCIALTJÄNSTNÄMNDEN

DNR: 105-0192/2007

Till
Socialtjänstnämnden

Förslag till utveckling av stadens insats i form av särskilt kvalificerad kontaktperson.

Förslag till beslut

1. Socialtjänstnämnden hemställer hos kommunstyrelsen att Bromma studie- och arbetscenter ges i uppdrag att för staden utveckla insatsen särskilt kvalificerad kontaktperson
2. Socialtjänstnämnden hemställer hos kommunstyrelsen att socialtjänstnämnden tillförs 3 mkr för utveckling av insatsen särskilt kvalificerad kontaktperson.

Dag Helin

Fredrik Jurdell

Sammanfattning

I samband med lagändringen den 1 januari 2007 gällande påföljdssystemet för unga lagöverträdare infördes en ny bestämmelse om en *särskilt kvalificerad kontaktperson*. Bestämmelserna innebär att en särskild kvalificerad kontaktperson ska kunna utses för unga som har behov av särskilt stöd och särskild vägledning för att motverka missbruk, brottslig verksamhet eller något annat socialt nedbrytande beteende. Förvaltningen anser att det finns ett stort behov av att utveckla arbetet med unga lagöverträdare genom öppenvårdsinsatser. Insatsen särskilt kvalificerad kontaktperson skulle kunna innebära en viktig komplettering i socialtjänstens arbete inom detta område. Inom socialtjänstförvaltningen finns Bromma arbets- och studiecenter (BAS) med mångårig erfarenhet av arbete med ungdomar med olika typer av problem. BAS har nyligen fått uppdraget att verkställa påföljden ungdomstjänst inom staden. Förvaltningen anser att BAS är en lämplig verksamhet för att även utveckla insatsen särskilt kvalificerad kontaktperson. Landets kommuner kommer att tillföras 30 mkr för år 2007 för att utveckla insatsen, vilket innebär ca 3 mkr för Stockholms stad. Förvaltningen föreslår att socialtjänstnämnden hemställer hos kommunstyrelsen om 3 mkr för utveckling av insatsen särskilt kvalificerad kontaktperson.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom staben för utredning och projekt samt Preventionscentrum Stockholm – Precens.

Bakgrund

Den 1 januari 2007 infördes flera förändringar av lagstiftningen kring unga lagöverträdare. Huvudinriktningen är även i fortsättningen att barn och ungdomar som begått brott i första hand ska bli föremål för insatser inom socialtjänsten. Syftet med påföljdssystemet ska vara att skapa bättre förutsättningar för ett återförande till ett socialt välfungerande liv. Ett uttalat mål i reformen var att minska användningen av frihetsberövande påföljder, särskilt korta sådana. Påföljderna för unga ska vara tydligt utformade och ha ett pedagogiskt innehåll.

De viktigaste förändringarna var att:

- *ungdomstjänst* blev en självständig påföljd, som blev obligatorisk för kommunerna att administrera.
- påföljden överlämnande till vård inom socialtjänsten bytte beteckning till *ungdomsvård*. Påföljden ungdomsvård avgränsades till ungdomar med särskilt behov av vård.
- *Medling* ska finnas tillgängligt i hela landet och kommunerna åläggs att ansvara för detta från och med år 2008.

Sammanfattningsvis innebär lagändringarna att nya krav ställs på socialtjänstens arbete med unga lagöverträdare. För att säkerställa genomförandet av ungdomstjänst har beslut fattats av kommunstyrelsen (2007 – 03-07) att samordna påföljden inom staden. Uppdraget att verkställa påföljden för ungdomar inom hela Stockholms stad ligger på Bromma arbets- och studiecenter (BAS) inom HVB/BoU (*Stockholms ungdomstjänst*).

I samband med lagändringen infördes nya bestämmelser i socialtjänstlagen (SoL) och i lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) om möjligheten att tillsätta en *särskilt kvalificerad kontaktperson* för att öka möjligheterna att ge särskilt stöd till barn och unga i riskzon samt till unga lagöverträdare.

Särskilt kvalificerad kontaktperson

I propositionen som ledde fram till den nya lagstiftningen framfördes behovet av en mer kvalificerad form av stöd och vägledning för unga som riskerar att utveckla ett socialt nedbrytande beteende bl.a. i form av kriminalitet. Genom lagändringen infördes nya bestämmelser i både socialtjänstlagen (3 kap. 6 § 4 st SoL) och i lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (22 § 1 st 1. LVU). Bestämmelserna innebär att en särskild kvalificerad kontaktperson ska kunna utses för unga som har behov av särskilt stöd och särskild vägledning för att motverka missbruk, brottslig verksamhet eller något annat socialt nedbrytande beteende. Insatsen är tänkt för framför allt tre målgrupper:

- Ungdomar som dömts till *påföljden ungdomsvård* p.g.a. att de har ett särskilt vårdbehov. För dessa ungdomar är tanken att insatsen ska kunna ingå som en del i ett *ungdomskontrakt* som upprättas enligt SoL eller som en del i den *vårdplan* som upprättas med stöd av LVU. I detta sammanhang innebär det att insatsen särskilt kvalificerad kontaktperson kombineras med andra insatser.

- För *barn under 15 år* som begår brott och inte är straffmyndiga bör behovet av en särskilt kvalificerad kontaktperson alltid övervägas.
- *Ungdomar under 21 år som riskerar* att utveckla ett missbruk av beroende-framkallande medel eller något annat socialt nedbrytande beteende.

Innehåll

Den särskilt kvalificerade kontaktpersonen innebär en vidareutveckling av socialtjänstens insats kontaktperson. Lagstiftaren har i propositionen gett viss inriktning för insatsen. Syftet med den särskilt kvalificerade kontaktpersonen är att den ska ha ett särskilt ansvar för den unge som innebär dels att den ska ge stöd och vägledning, dels hjälpa den unge i frågor och åtgärder som vidtas från samhällets sida.

Kontaktpersonen bör följa utvecklingen hos den unge, motivera denne till skolarbete, arbete och för den unge lämpliga fritidsaktiviteter. Vidare så ska kontaktpersonen skapa en god kontakt med den unges hela nätverk, vilket inkluderar vårdnadshavare, skola och arbetsplats. Eftersom det handlar om ungdomar med svår problematik förväntas kontaktpersonen ha tät kontakt med den unge och insatsen förväntas också innebära viss kontroll.

Kompetens

Enligt propositionen bör rekryteringsbasen för särskilt kvalificerad kontaktperson vara bred. Förutom tjänstemän inom socialtjänsten, bör rekryteringen kunna ske exempelvis inom polisen, skolan, ideella organisationer, kyrkliga samfund och idrottsrörelser. I propositionen betonas även kompetens som i vissa fall endast en professionell utförare kan erbjuda. Det är viktigt att stor omsorg läggs på att rekrytera lämpliga personer i varje enskilt fall.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen anser att det finns ett stort behov av att utveckla arbetet med unga lagöverträdare. Framför allt råder det inom socialtjänsten ett stort behov av effektiva metoder för arbete i öppenvård med ungdomar med komplexa sociala problem. I många fall rör det sig om ungdomar boende i socialt segregerade områden med dålig förankring i det svenska samhället.

Forskning inom området unga lagöverträdare pekar ut några viktiga principer för ett framgångsrikt arbete med unga lagöverträdare (Loeber & Farrington, 1998):

- Att stärka familjen för att kunna ge stöd till barn.
- Att stärka skolan i arbetet med att hjälpa barn att lära sig att känna ansvar.
- Att satsa på preventivt arbete innan problemen växer sig för stora.
- Att vidta omedelbar intervention vid asocialt beteende.
- Att identifiera och kontrollera den grupp kriminella ungdomar som fortsätter begå brott, trots tidigare insatser.

Insatsen särskilt kvalificerad kontaktperson skulle kunna innebära en viktig komplettering i socialtjänstens arbete inom område. Insatsen förväntas användas för en stor grupp ungdomar, allt från barn och ungdomar i riskzon till ungdomar med mer omfattande beteendeproblematik. Det finns anledning att anta att behovet av

kvalificerade kontaktpersoner kommer att bli stort. Men för att detta ska ske måste insatsen få ett mer konkret innehåll. Insatsen kräver också en särskild kompetens hos kontaktpersonen för att säkerställa kvaliteten i insatser. Uppdraget som särskilt kvalificerad kontaktperson är krävande och förutsätter att kontaktpersonerna får kontinuerligt stöd och utbildning i sin roll. Samtidigt bör insatsen utvecklas så att den svarar mot ungdomarnas behov och de krav som lagstiftaren ställer.

Förslag

Inom förvaltningens verksamhet vid HVB/BoU finns Bromma arbets- och studiecenter (BAS), med mångårig erfarenhet av arbete med ungdomar med olika typer av problem. BAS har nyligen fått uppdraget att verkställa påföljden ungdomstjänst inom staden.

Förvaltningen anser att BAS är en lämplig verksamhet för att även utveckla insatsen särskilt kvalificerad kontaktperson. Personalen vid BAS arbetar flexibelt med ungdomarna i deras hemmiljö, i skolan och på fritiden. Personalen är utbildade socionomer, socialpedagoger eller har annan social utbildning och har en bred språk- och kulturkompetens. Personalen har speciell kompetens kring ungdomskriminalitet och har utbildats i olika typer av strukturerade påverkansprogram. BAS har etablerat ett nära samarbete med Maria Ungdomsenhet kring ungdomar med missbruksproblematik. BAS har inom verksamheten kunskap i bedömnings- och uppföljningsinstrumentet ADAD (Adolescent Drug Abuse Diagnosis), vilket möjliggör en utvärdering av insatsen.

Finansiering

Enligt uppgifter från Sveriges kommuner om landsting (cirkulär 2006: 55) kompenseras landets kommuner med 30 mkr från och med år 2007, vilket motsvarar ca 3 mkr för Stockholms stad, för att utveckla insatsen särskilt kvalificerad kontaktperson.

Enligt statistik från år 2006 hade 525 ungdomar i åldern 14 – 21 år stöd i form av kontaktperson/familj inom Stockholms stad. Sannolikt behöver inte alla dessa ungdomar stöd av en särskilt kvalificerad kontaktperson, men andra grupper kan istället bli föremål för insatsen. Antal stödtimmar per ungdom antas också vara högre än vid traditionellt kontaktmannaskap. Förvaltningen bedömer därför att behovet av insatsen kommer att vara omfattande.

Med hänvisning till att staden kommer att tilldelas ca 3 mkr i statligt bidrag för att utveckla insatsen särskilt kvalificerad kontaktperson, föreslår förvaltningen att socialtjänstnämnden hemställer hos kommunstyrelsen om att medel motsvarande 3 mkr tillförs socialtjänstnämnden för utveckling av insatsen inom staden. Inom förvaltningen finns HVB/BoU:s verksamhet Bromma studie- och arbetscenter (BAS) som arbetar med angränsande frågor och därför lämpligen skulle kunna ta sig an utvecklingsuppdraget.